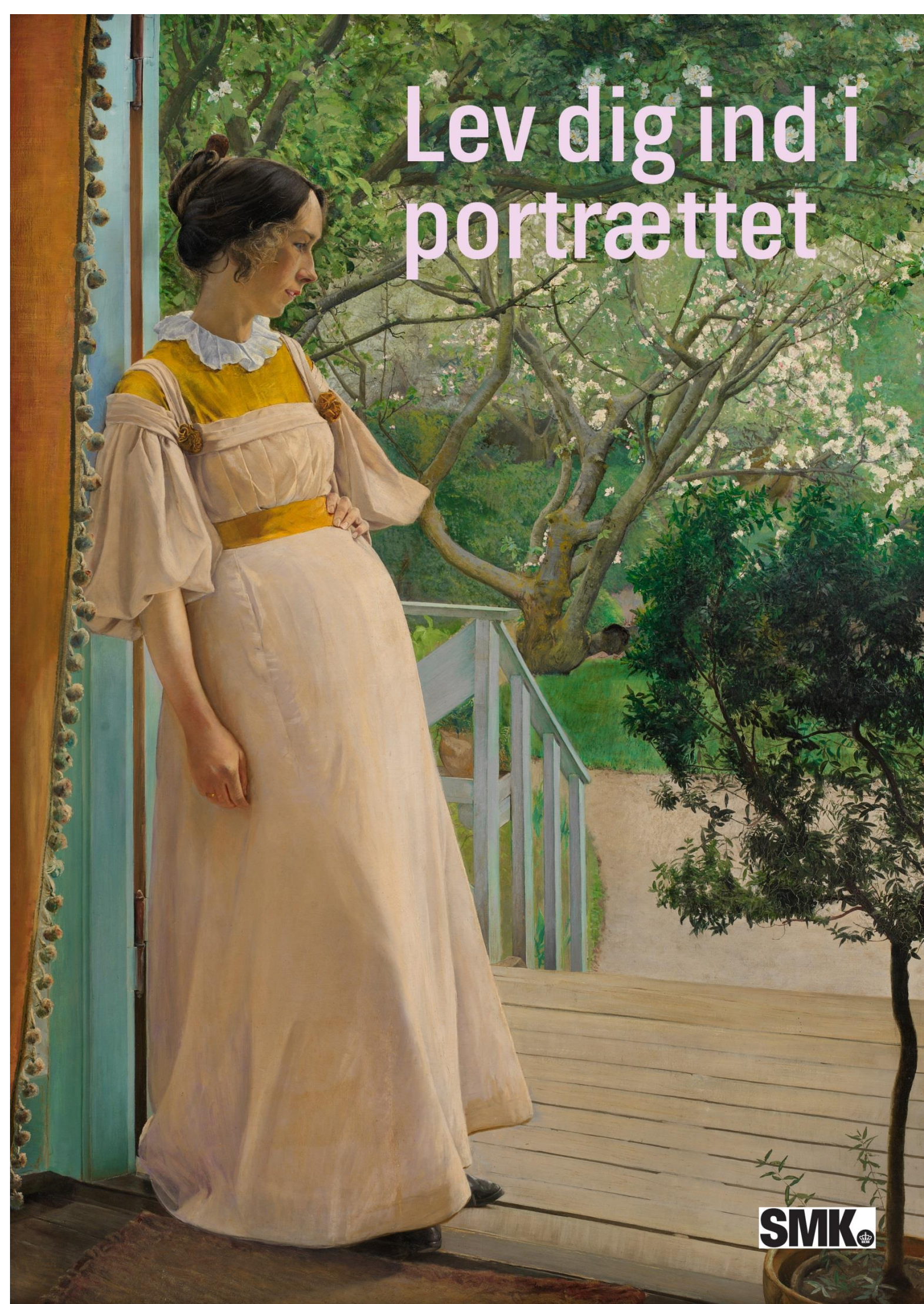

Lev dig ind i portrættet

Forløbsbeskrivelse

Målgruppe: Mellemtrinnet. Dansk og billedkunst

Forløbet kort: ”Lev dig ind i portrættet” er et undervisningsforløb, hvor eleverne lever sig ind i et portræt og skærper deres blik for detaljen.

Portrætter iscenesætter et levet liv og fryser det fast for eftertiden – og for den, der ser kunstværket. Hvem var de mon, personerne på billederne? Hvad tænkte og følte de? I dette forløb går eleverne på opdagelse i portrættene i SMK billeder, lever sig ind i personernes liv og tanker og præsenterer deres arbejde med programmet Thinglink på Skoletube. Forløbet er inddelt i fire faser:

Fase I: Klassens forforståelse vedrørende portrætter afdækkes med henblik på at etablere en fælles viden. 1-2 lektioner.

Fase II: Eleverne vælger i par et kunstværk og sætter sammen ord på deres oplevelse af det. Cirka 2-3 lektioner.

Fase III: Her arbejdes der med at leve sig ind i og forholde sig til personen på portrættet. Cirka 3 lektioner.

Fase IV: Eleverne laver en præsentation af arbejdet med kunstværket i programmet Thinglink på Skoletube og fremlægger den for klassen. 2 lektioner og tid til præsentationer.

Relevante kompetenceområder

Undervisningsforløbet understøtter blandt andet følgende kompetencemål fra forenklede fælles mål:

Billedkunst

Eleven kan vurdere billeders anvendelse inden for forskellige kultur- og fagområder

Dansk

Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster

Digitale redskaber

Thinglink er et enkelt og brugervenligt program, som gør eleven i stand til at lave interaktive billeder. Med et billede som baggrund kan der tilføjes et lag med kommentarer og forklaringer. Kommentarerne kan være både tekst og andre medier.

Skoletubekanaler: Kanalerne *SMK Billeder* og *SMK Levende Billeder* indeholder kunstværker og film, som frit kan bruges i undervisningen. Begge kanaler er offentlige og kræver ikke tilmelding.

<http://www.skoletube.dk/group/SMKLevendeBilleder>

<http://www.skoletube.dk/group/SMKBilleder>

Undervisningsdesign

Fase I: Forforståelse.

Fokus: Kortlægning af det, eleverne ved i forvejen, og etablering af fælles viden om portrætter.

A) Portrætter i bred forstand: Arbejdet indledes med en samtale i klassen om portrætter i bred forstand med henblik på at afdække den viden, eleverne allerede har om portrætter og iscenesættelse. En mulig indgang kunne her være at undersøge bøgeres omslag for forfatterportrætter i form af tekst og fotografi og tale om, hvad forfatteren og forlaget ønsker at signalere til læseren. Hvis eleverne skrev en bog om sig selv, hvordan ville forfatterportrættet så se ud? I aviser findes ligeledes en række eksempler på portrætter i form af portrætartikler, nekrologer, omtaler af runde fødselsdage mv. Når en række portrætter af forskellig karakter er identificeret, kan man diskutere forskelle og ligheder mellem dem. Dette kan være med til at give eleverne en bred tilgang og et solidt grundlag at perspektivere ud fra i det senere arbejde.

B) Lytteøvelse: Her arbejdes der med udgangspunkt i ressourcearket *Portrætter i billedkunsten*, som kan findes under afsnittet ressourcer. Med fokus på at sikre at eleverne både forstår teksten og aktivt kan formulere sig om den, læser læreren faktaboksen om portrætter højt tre gange. Eleverne instrueres inden hver oplæsning på et specifikt fokus:

1. Oplæsning. Bed eleverne om at lytte og eventuelt læse med i teksten.
2. Oplæsning. Bed eleverne om at strege ord og begreber under, som de mener, er vigtige for at forstå tekstens betydning. Afklar disse ord i fællesskab i klassen.
3. Oplæsning. Lyt og notér tre ting, eleven synes, alle burde vide om portrætter. Eleverne forklarer deres tre pointer for en klassekammerat.

Saml op på lytteøvelsens punkt tre i plenum.

Fase II: Valg af kunstværk og paropgave

Fokus: At finde og vælge et portræt i SMK Billeder og lave to øvelser to og to, som skærper opmærksomheden på kunstværket. Hensigten med den følgende øvelse er at skærpe elevernes opmærksomhed i oplevelsen af værket og dermed understøtte en bevægelse fra den umiddelbare oplevelse mod det mere systematiske.

Arbejdet i denne fase foregår parvis. Tanken med dette er, at eleverne får mulighed for at opleve og ræsonnere i fællesskab og opleve, at det samme kunstværk kan opleves på forskellige måder.

A) Paropgave: Valg af portræt: Eleverne går på opdagelse i kanalen SMK Billeder på Skoletube og vælger i fællesskab et portræt. Afsæt god tid, så eleverne har mulighed for at orientere sig grundigt.

B) Individuel øvelse og opsamling i par: Elevernes valg af kunstværk er sket på baggrund af deres viden om portrætter, men også ud fra den umiddelbare oplevelse. De to elevopgaver i Elevark I gennemgås. Det anbefales at lægge vægt på, at eleverne bruger hele den afsatte tid (90-120 sekunder i den første opgave) til at se på værket, og at det sker i stilhed.

Fase III: Spørgsmål til portrættet

Fokus: Med udgangspunkt i elevernes skærpede opmærksomhed og oplevelse af værket skal de nu med fantasi og indlevelse svare på en række spørgsmål på vegne af personen på portrættet.

A) Elevopgave: Elevopgaven (se elevark II) centrerer sig om syv spørgsmål, der alle er af meget generel karakter. Tanken med dette er, at eleverne skal have mulighed for dels at bruge portrættet aktivt til at formulere svar, men også at bringe fantasi og indlevelse i spil og på den måde få mulighed for at reflektere over almenmenneskelige spørgsmål vedrørende f.eks. venskab og det gode liv. Opgaven er i sit udgangspunkt individuel, fordi eleverne så senere i forløbet, vil kunne se ligheder og forskelle i besvarelsen af spørgsmålene, selvom de knytter sig til det samme billede.

B) Respons: Arbejdet med elevopgaven kan eventuelt følges op af en responsrunde eller individuel respons fra læreren.

Fase IV: Præsentation i Thinglink

Fokus: Eleverne laver en præsentation af deres arbejde med indlevelse i portrættet og fremlægger den for klassen.

A) Introducer eleverne til Thinglink

Som forberedelse til elevernes arbejde med præsentationerne er det en god idé at se en række korte tutorials til programmet (se ressourceark). Hver film varer 2-6 minutter og kan eventuelt vises på en digital tavle. Filmene er tilgængelige på Skoletube.dk, hvis du og eleverne logger på med uniligin. Man kan med fordel afsætte tid til at lade eleverne eksperimentere med programmet.

B) At lave en præsentation i Thinglink og fremlægge den for klassen: Eleverne skal nu lave en præsentation af deres arbejde med portrætte i Thinglink. Dette arbejde tager udgangspunkt i besvarelsen af elevark II og består af tre dele:

- Først præsenteres kunstværket, og eleven forklarer, hvorfor han/hun mener, det er et portræt.
- Dernæst forklares, hvorfor eleven valgte netop dette værk, og hvad eleven finder interessant ved det.
- Til sidst gennemgås svarene på de syv spørgsmål, og her er det især vigtigt, at eleven begrundet sine svar med udgangspunkt i billedet.

Tanken med denne tredeling er at koble arbejdet med portrætgenren, elevens valg samt den umiddelbare oplevelse med det mere systematiske arbejde. I erkendelse af at det kan være svært for eleverne både at fremlægge for klassen og holde styr på fokuspunkterne, kan man lade fremlæggelserne tage form af understøttende samtaler. Her tager læreren en mere aktiv rolle og indgår i dialog med eleven. Læreren støtter eleven i forhold til at strukturere fremlæggelsen undervejs, opsummerer væsentlige pointer og laver optag, hvor elevens svar inkorporeres i spørgsmål til resten af klassen. På den måde inddrages resten af klassen og bidrager med yderligere perspektiver.¹

¹ Læs mere om dialogbaseret undervisning i Olga Dysthe, Nana Bernhardt og Line Esbjørns "Dialogbaseret undervisning. Kunstmuseet som læringsrum". Unge Pædagoger og Skoletjenesten. 2012.

Man kunne også...

Finde eksempler på nyere portrætter for at se, hvordan portrætgenren har udviklet sig.

Arbejde med at lave egne portrætter (i form af for eksempel fotografi, maleri, skulptur, lyd, skrift etc.) for at give forløbet en mere praktisk dimension.

Sammenligne portrætter af mænd og kvinder fra forskellige perioder for at undersøge, hvilke forskelle og ligheder der er i fremstillingen af kønnene.

Bestille et gratis klassesæt af undervisningsmaterialet "Portræt" (Indblik nr. 27) fra SMK. Kontakt museets booking på booking@smk.dk.

Booke et portrætforløb på SMK eller et andet museum eller gå på portrætjagt på egen hånd på et lokalt museum i byrummet etc.

Ressourcer

Bilag

Lærerark: Oplæsningstekst Portrætter

Elevark 1: Opmærksomhed på portrættet

Elevark 2: Spørgsmål til portrættet

Ressourceark: Thinglink på Skoletube. Oversigt over nyttige tutorials

Nyttige links

Statens Museum for Kunst:

<http://www.smk.dk/>

SMK Highlights

<http://www.smk.dk/udforsk-kunsten/highlights/>

SMK Billeder på Skoletube:

<http://www.skoletube.dk/group/SMKBilleder>

SMK Levende billeder på Skoletubekanal:

<http://www.skoletube.dk/group/SMKLevendeBillede>

Skoletube:

<http://www.skoletube.dk/>

Lær IT:

<http://www.laerit.dk/>

Tutorials til Thinglink på Skoletube:

<http://www.laerit.dk/thinglink-pa-skoletube/x>

Lærerark

Oplæsningstekst

Portrætter

Portrætter findes overalt. I aviser, på tv, på nettet, i familiealbummet og i kunsten. Et portræt kan laves på mange måder. Det kan være et maleri, et fotografi, en skulptur, en collage eller en installation. Et portræt forestiller et bestemt menneske eller en gruppe af mennesker. Når vi ser på et portræt, kan vi føle, at vi lærer personen lidt at kende. Fx kan vi se, om personen ser glad, sur eller trist ud. Vi kan måske se på tøjet, om det fx er en fattig eller rig person, og om personen lever nu eller levede for lang tid siden. Farver, lys, kropsholdning, ansigtsudtryk, omgivelser og rekvisitter som fx en kongekrone kan påvirke vores opfattelse af personen. Man kan også skrive et portræt af en person for eksempel i en avis eller en bog om en persons liv.

Når man laver et portræt, vælger man altså at vise noget bestemt frem – og måske også at skjule noget andet.

Portrætter fra hele verden

Mennesker har lavet portrætter i mange tusinde år, og man kan finde dem over hele verden. Da den egyptiske farao Tutankhamon døde i det 13. århundrede før vores tidsregning, blev han begravet med en guldmaske, der viser et portræt af hans ansigt. Også i Nord- og Sydamerika, i forskellige dele af Afrika og helt til Australien og New Zealand har man skabt ansigter som masker. I det gamle Grækenland og i Romerriget for mange århundreder siden hylde man kejsere og vigtige samfundspersoner med portrætskulpturer i marmor.

I Europa begyndte man i 1400-tallet at lave portrætter, der viste, hvordan personen opfattede sig selv. I 1700-tallet lavede man portrætter af konger og kejsere i store kåber og fornemt tøj, som skulle vise, hvor magtfulde de var. Portrætter forestillede ofte de rige og magtfulde, men i 1800-tallet blev der også malet portrætter af mere almindelige mennesker og nogle gange også hele familier.

Portrætgenren udvikler sig

Portrætter har udviklet sig meget gennem tiden. Både i forhold til materialer, størrelse, hvem de forestiller og den måde, man iscenesætter personer på. Men portrætter har det til fælles, at de viser en person, der har levet, og fortæller noget om dem. Nogle sider af personen viser kunstneren frem i lyset – og andre sider gemmes væk.

Lytteøvelsens tre fokuspunkter

1. Oplæsning. Elevens fokus er på at lytte og eventuelt læse med i teksten
2. Oplæsning. Elevens fokus er på at strege ord og begreber under, som han/hun mener, er vigtige for at forstå tekstens betydning. Afklar disse ord i fællesskab i klassen.

3. Oplæsning. Elevens fokus er på at lytte og notere tre ting, han/hun synes, alle burde vide om portrætter. Eleven forklarer sine tre pointer for en klassekammerat

Elevark I

Opmærksomhed på portrættet

Opgave I: Individuel opgave

Opgavens mål: Du skal se grundigt på billedet og blive endnu mere opmærksom på detaljer.

Du skal bruge: Det billede, du har valgt, noget at skrive med og dette ark.

Sådan gør du:

- 1) Du skal være helt stille og koncentrere dig om at se på billedet. Vær tålmodig og brug al den tid, din lærer giver dig. Måske opdager du noget nyt undervejs.
- 2) Når tiden er gået, skriver du 10 stikord til billedet i boksen. Stikordene kan handle om det, du synes er interessant, mærkeligt eller noget, billedet får dig til at tænke på.

10 stikord

Opgave II: Paropgave

Opgavens mål: Du skal dele dine stikord med din makker og forklare, hvad de betyder.

Du skal bruge: Dine stikord fra opgave 1.

Sådan gør I:

1. Fortæl et stikord til din makker, og forklar, hvorfor du har valgt det. Du skal bruge billedet til at vise, hvad du mener.
2. Makkeren gentager kort, hvad han har hørt dig forklare. Fik han det vigtigste med?
3. Nu er det makkerens tur til at forklare og din tur til at lytte og gentage.
4. Fortsæt til I har forklaret alle stikordene for hinanden.

Elevark II

Opgave: Spørgsmål til portrættet

Opgavens mål: Du skal bruge de stikord, du har skrevet, og din fantasi til at løse opgaverne på denne side. Dine svar skal bruges til at lave en præsentation i programmet Thinglink senere.

Du skal bruge: Dine stikord, dette opgaveark og noget at skrive med.

Opgave 1: Præsenter dit portræt.

Titel:

Kunstnerens navn:

Årstal:

Hvem forestiller portrættet?

Opgave 2: Skriv tre ting, du synes er særligt interessante ved portrættet.

- 1.
- 2.
- 3.

Opgave 3: Forklar med en sætning, hvorfor du valgte at arbejde med netop dette portræt.

Jeg har valgt netop dette portræt, fordi...

Opgave 4: Nu skal du leve dig ind i portrættet. Forestil dig, hvad personen på portrættet ville svare på de spørgsmål, du kan se nedenfor. Gå på opdagelse efter detaljer, genstande, baggrund, kropssprog, ansigtsudtryk og så videre, der kan hjælpe dig med svarene.

7 spørgsmål til portrættet

Spørgsmål	Svar
Hvad er du bedst til?	Jeg er bedst til...
Hvor ville du helst leve dit liv?	Jeg ville helst leve mit liv...
Hvad er det værste, du kan forestille dig?	Det værste, jeg kan forestille mig er...
Hvad er en god dag for dig?	En god dag for mig er...
Hvad er din største fejl?	Min største fejl er...
Hvad kan du godt lide hos din bedste ven?	Det, jeg godt kan lide ved min bedste ven, er...
Hvad er det vigtigste, du har lært?	Det vigtigste, jeg har lært, er...

Ressourceark

Sådan bruger du Thinglink på SkoletubeTutorials

Tutorial 1: Thinglink fra start til slut:

<http://www.laerit.dk/?showvideoplayer=6055&key=bee3d69ca5919ba9f6dc1f2d9e173de7>

Tutorial 2: Sådan opretter du et interaktivt billede i Thinglink, giver det en titel og et tag:

<http://www.laerit.dk/?showvideoplayer=6057&key=4aa89063a7c308d36262e9bb1821a9d7>

Tutorial 3: Sådan indsætter du tekstmærker på dit interaktive billede:

<http://www.laerit.dk/?showvideoplayer=6059&key=f4cb5d8b1ae162c60b2bbff68475afe0>

Tutorial 4: Sådan deler du din Thinglink-præsentation på Skoletube:

<http://www.laerit.dk/?showvideoplayer=6061&key=3e1604d982e307f0464c314e610ed338>

Flere tutorials på: <http://www.laerit.dk/thinglink-pa-skoletube/#>

Lev dig ind i portrættet

Statens Museum for Kunst 2015

Tekst og layout: Jens Christensen
Forside: Detalje fra Laurits Andersen
Ring, *I havedøren. Kunstnerens hustru*,
1897. Statens Museum for Kunst

smk.dk